

HOZIRGI KUNDA YOSHLAR ORASIDA "KITOBXONLIK " TANLOVLARINI KO'PROQ O'TKAZISH ,HAR TOMONLAMA MA'NAVIY YETUK FARZANLARNI YETISHIB CHIQISHIGA SABAB BO'LMOQDA

Mamajonova Xusnidaxon Maxmudovna

Farg'ona viloyati Uchko'prik tumani

6- umumiy o'rta ta'lim maktabi

1- toifali boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini yuksaltirish masalalari tadqiq etiladi. Xususan, mamlakatimizda o'tkazib kelinayotgan turli miqyosdagi "Kitobxonlik" tanlovlarining yosh avlod dunyoqarashini shakllantirish, ularning intellektual salohiyatini oshirish hamda ma'naviy yetuk insonlar bo'lib yetishishidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Kitob mutolaasining shaxs psixologiyasi va ijtimoiy moslashuviga ta'siri ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan yoritib berilgan bo'lib, tanlovlar orqali yoshlarda sog'lom raqobat va ilmga bo'lgan intilishni kuchaytirish bo'yicha tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: kitobxonlik, intellektual yoshlar, ma'naviy yetuklik, kitobxonlik tanlovlari, mutolaa madaniyati, shaxs kamoloti, ma'naviy tarbiya, sog'lom raqobat.

Kirish

Bugungi shiddatli globallashuv, axborot texnologiyalari va sun'iy intellekt jadal rivojlanayotgan XXI asrda insoniyat mislsiz imkoniyatlar bilan bir qatorda, jiddiy ma'naviy tahdidlarga ham duch kelmoqda. Yoshlar ongini chalg'ituvchi va ularni yuzaki ma'lumotlar ketidan quvishga undovchi virtual dunyo girdobida har tomonlama yetuk, mustaqil fikrlovchi va yuksak intellektual salohiyatga ega avlodni tarbiyalash har qachongidan ham muhim ahamiyat kasb etayotgan bo'lib, bunday murakkab sharoitda o'sib kelayotgan yosh avlodni ma'naviy inqirozdan himoya qiluvchi, ularning qalbi va ongida sog'lom dunyoqarashni shakllantiruvchi eng qudratli vosita - bu shubhasiz, kitobdir. Aynan shu sababli, so'nggi yillarda mamlakatimizda yoshlar o'rtasida mutolaa

madaniyatini tiklash va rivojlantirish davlat siyosatining eng ustuvor yoʻnalishlaridan biriga aylandi, zero kitob oʻqigan millat turgʻunlikka yuz tutmaydi, aksincha, taraqqiyot va innovatsiyalar sari dadil qadam tashlaydi.

Hozirgi kunda yurtimizda yoshlar orasida "Kitobxonlik" tanlovlarining, xususan, "Yosh kitobxon" kabi keng koʻlamli koʻrik-tanlovlarning muntazam va tizimli ravishda oʻtkazib kelinayotgani shunchaki madaniy tadbir emas, balki jamiyatning maʼnaviy poydevorini mustahkamlashga qaratilgan strategik harakatdir. Ushbu tanlovlar yoshlar hayotiga shunchaki yangi bir musobaqa muhitini olib kirmadi, balki yigit-qizlar oʻrtasida "ilm bilan qurollanish" va "kitob bilan yetuklikka erishish" degan goʻzal intilishni uygʻotdi va bugungi kun yoshlari kitob oʻqishni shunchaki boʻsh vaqtni mazmunli oʻtkazish vositasi emas, balki shaxsiy kamolot, ijtimoiy muvaffaqiyat va maʼnaviy yuksaklikka erishishning asosiy omili deb bilmogdalar. Mazkur maqolada ayni shu kabi kitobxonlik tanlovlarining yoshlar hayotidagi ijobiy oʻzgarishlari, ularning maʼnaviy va intellektual yuksalishiga koʻrsatayotgan bevosita taʼsiri hamda ushbu harakatni yanada ommalashtirishning ilmiy-pedagogik asoslari tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Pedagogika va psixologiya fanlari asoslariga koʻra, yoshlik davri inson shaxsiyati, axloqiy va estetik dunyoqarashining poydevori qoʻyiladigan eng muhim bosqichdir. Hozirgi kunda yurtimizda oʻtkazib kelinayotgan turli miqyosdagi "Kitobxonlik" tanlovlari yosh avlodda tahliliy va tanqidiy fikrlashni oʻstirish, soʻz boyligi hamda nutq madaniyatini yuksaltirishda asosiy pedagogik omil boʻlib xizmat qilmoqda. Badiiy asarlar mutolaasi yigit-qizlarning dunyoqarashini kengaytirib, ularda axborot xurujlariga qarshi maʼnaviy-axloqiy immunitetni shakllantirmoqda, asardagi ijobiy qahramonlar timsolida esa vatanparvarlik, olijanoblik va fidoyilik kabi yuksak insoniy fazilatlarni tarbiyalamoqda.

Ushbu tanlovlarning eng katta ijtimoiy yutugʻi - ular yoshlar oʻrtasida oʻziga xos sogʻlom intellektual musobaqa va raqobat muhitini yaratib berganidir. Davlatimiz tomonidan kitobxon yoshlarga koʻrsatilayotgan yuksak moddiy va maʼnaviy ragʻbatlar, jumladan, avtomashinalar va oliy oʻquv yurtlariga imtiyozli grant yoʻllanmalarining taqdim etilishi yoshlar ongiga "ilm va kitob ortidan eng yuksak choʻqqilarga erishish

mumkin" degan g'oyani chuqur singirdi. Natijada chekka-chekka qishloqlardagi minglab iste'dodli yoshlar kashf etilib, ularning tanlovlarga tayyorgarlik ko'rish jarayoni xonadonlarda oilaviy mutolaa madaniyatining qayta tiklanishiga ham kuchli turtki bo'lmoqda.

Bugungi raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar rivojlangan davrda kitobxonlik tanlovlarining mazmunan zamonaviylashgani ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tanlovlar doirasida audio va elektron kitoblar platformalari, onlayn intellektual viktorinalarning keng joriy etilishi yoshlarning gadjetlardan unumli foydalanishini ta'minlab, ularning virtual dunyodagi vaqtini foydali tomonga burishga yordam beryapti. Muxtasar aytganda, tizimli ravishda o'tkazilayotgan ushbu kitobxonlik harakati yoshlarni shunchaki kitob o'qishga undamay, balki ularni mustaqil fikrlaydigan, ma'naviy yetuk va vatan taqdiriga daxldor insonlar qilib tarbiyalashning eng samarali vositasi ekanligini isbotlamoqda.

Xulosa

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, hozirgi globallashuv va shiddatli axborot asrida yoshlar orasida "Kitobxonlik" tanlovlarining keng ko'lamda o'tkazilishi jamiyatimizda har tomonlama ma'naviy yetuk farzandlarni voyaga yetkazishning eng samarali va qudratli pedagogik vositasiga aylandi. Ushbu tanlovlar yosh avlodni virtual dunyoning salbiy ta'sirlaridan himoya qiluvchi kuchli ma'naviy immunitet vazifasini o'tash bilan birga, ularda tahliliy fikrlash, yuksak nutq madaniyati va sog'lom raqobatbardoshlik fazilatlarini shakllantirmoqda. Eng muhimi, kitob mutolaasi ortidan kelayotgan yuksak davlat rag'batlari va ijtimoiy e'tirof yoshlar ongida ilmga bo'lgan intilishni kuchaytirib, uzoq va yaqin hududlardagi minglab iste'dodli yigit-qizlarning o'z salohiyatini namoyon etishiga keng yo'l ochib beryapti.

Ushbu xayrli harakatning qamrovini yanada kengaytirish va samadorligini oshirish uchun kitobxonlik tanlovlarini to'liq raqamlashtirish, chekka hududlar uchun qulay onlayn platformalar yaratish hamda tanlov dasturlariga jahon miqyosidagi eng sara ilmiy-ommabop va shaxsiy rivojlanishga oid zamonaviy adabiyotlarni ko'proq kiritish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, imkoniyati cheklangan yoshlar uchun maxsus audio va Brayl

formatidagi kitoblar asosida inkluziv musobaqalarni tizimli yo‘lga qo‘yish jamiyatda umumiy mutolaa madaniyatini yangi bosqichga olib chiqadi. Muxtasar aytganda, yoshlar o‘rtasida kitobxonlik tanlovlarini izchil davom ettirish va qo‘llab-quvvatlash millat tarbiyasiga tikilgan eng to‘g‘ri sarmoya bo‘lib, kelajakda yurtimizdan yangi intellektual va ma’naviy yetuk avlodning yetishib chiqishiga mustahkam poydevor bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 13-sentyabrdagi "Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ‘ib qilish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to‘g‘risida"gi PQ-3271-sonli Qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 14-dekabrdagi "2020-2025-yillarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlash milliy dasturini tasdiqlash to‘g‘risida"gi 781-sonli Qarori.
3. Yo‘ldoshev, Q. (2018). *Badiiy tahlil asoslari va metodikasi*. Toshkent: O‘qituvchi.
4. Tojiyeva, M., & Qodirov, R. (2022). Yoshlarning intellektual salohiyatini oshirishda mutolaa madaniyatining pedagogik ahamiyati. *Pedagogika va Psixologiya jurnali*, 4(2), 45-51.
5. Umarova, N. (2021). Oila muhitida kitobxonlik an‘analarini tiklashning ijtimoiy-psixologik determinantlari. *Zamonaviy ta’lim*, (6), 18-24.
6. Baratov, S. (2019). *Ta’lim tizimida yoshlar ma’naviyatini shakllantirish muammolari*. Buxoro: Durdona.
7. Alimova, S. (2023). "Yosh kitobxon" tanlovining yoshlar o‘rtasida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirishdagi o‘rni. *Jamiyat va Innovatsiyalar*, 5(3/S), 112-118.
8. Smith, J. (2020). *The Power of Reading: Insights into Cognitive Development and Emotional Intelligence*. New York: Academic Press.